

Tanulói példány

Tanári példány

14. óra

1. Alkoss 3 -3 szót az alábbi betűk felhasználásával! A betűket egy – egy szóban csak egyszer használhatod fel! A csoportosításnak megfelelően írd le a szavakat!

á t r é

főnév: ár, tár, tér, rét 1p

ige: tár, árt, ért 1p

(A pont csak akkor adható meg, ha minden válaszelem helyes.)

2. a. Milyen kifejezést tesznek szemléletessé a következő szólások? 4p

Szólás	Jelentés
Pl.: Vargabetűt csinál	kerülő úton halad
Csapja a szelet.	udvarol valakinek
Maga alatt vágja a fát.	magának okoz kárt
Dob egy hátast.	megdöbben
Bolhából elefántot csinál.	eltúloz

- b. Döntsd el szólás vagy közmondás! Írd a mondatok előtti betűjelet a megfelelő helyre!

1p

- A. A kenyér jó útítárs. B. Sok darab kenyeret kíván egy esztendő.
 C. Nő, mint kenyér a tarisznyában. D. Kenyere sincs, s ebet tart.
 E. Elaludna új kenyérig. F. Egy fehér kenyérnél jobb kettő.

Szólás: C, D, E

Közmondás: A, B, G

(A pont csak akkor adható meg, ha minden válaszelem helyes.)

3. Alakítsd át a következő szavakat az utasításnak megfelelően! 3p

Szó	Változás	Kapott szó
szerencse	melléknév képzője + kötőhang + közép fok jele	szerencsésebb
túra	igeképző + főnévképző + kötőhang + a többes szám jele + kötőhang + tárgyrag	túrázásokat
oszt	múlt idő jele + tárgyas ragozású igei személyrag T/3	osztották

4. Mondatba foglalással bizonyítsd a hasonló hangzású szópárok eltérő jelentését!

3p

a. ízetlen – íztelen

Íztelen tréfájával vérig sértette társait. (Jelentése: ízléstelen, illetlen.)

Betegsége miatt nem érezte az ízeket, még a finom húsleves is íztelennek tűnt.

(Jelentése: semmi íze sincs.)

b. szível – szívlel

Bár nem régen ismerik egymást, megkedvelte, szíveli kedvességéért. (Jelentése: szereti, kedveli.)

Megszívlelte a tanácsot, mert rájött, hogy előnyére szolgál. (Jelentése: megfogad.)

c. egyhangúan – egyhangúlag

Egyhangúan teltek a percek, már nagyon unta a várakozást. (Jelentése: nem hangsúlyos, unalmas.)

Az osztály egyhangúlag megszavazta az osztálykirándulás helyét. (Jelentése: ellenszavazat nélkül.)

Az elfogadhatóság kritériuma, hogy a mondatokból világosan derüljön ki a szavak eltérő jelentése. Csak akkor adható pont, ha a mondatpár helyes.)

5. a. Töltsd ki a táblázat hiányzó rovatait!

1p

Az állat neve	Gyűjtőnév	Őrzője
juh/birka/kecske	nyáj	juhász
sertés / disznó	konda	kondás
ló	ménés	csikós

(A pont csak akkor adható meg, ha minden válaszelem helyes.)

b. Párosítsd a következő képjeleket a magyarázatukkal! Írd a magyarázat előtti betűjelet a képjelek alá!

3p

E

D

C

A. Felsőruházatot értékesítő hely

B. Építési terület, illetékteleneknek belépni tilos!

C. Biológiai veszély

D. Vészkijárat

E. Védőruházat kötelező

F. Újrahasznosított anyag

G. Fuss a tornaterembe

6. Oldd meg a szöveghez kapcsolódó nyelvtani feladatokat!

Ügyelj gondolataidra, mert szavaiddá válnak!

Ügyelj szavaidra, mert tetteiddé válnak!

Ügyelj tetteidre, mert szokásaiddá válnak!

Ügyelj szokásaidra, mert személyiségeddé válnak!

Ügyelj személyiségedre, mert az lesz a sorsod!

a. Melyik helyesírási alapelv szerint írjuk le az ügyelj szót? 1p

A szóelemzés elve.

b. Melyik mássalhangzótörvény igaz a szavakra? 1p

ügyelj: Írásban nem jelölt teljes hasonulás.

tetteiddé: Írásban jelölt teljes hasonulás

(A pont csak akkor adható meg, ha minden válaszelem helyes.)

c. Írj egy példát a szövegből az illeszkedés törvényére! 1p

személyiségedre/válnak

d. Folytasd a következő tanáccsal a sort! Legyen a mondatod a példamondatokhoz hasonló! 1p

Bármilyen válasz elfogadható, amely valamilyen tanácsot fogalmaz meg, és az ügyelj igével kezdődik.

7. Melyik írásmód helyes? Írj középre 1-est ha az első; 2-est, ha a második; 3-ast, ha mindkét alak; X-et, ha egyik alak sem helyes a sorban! 5p

tör	3	tőr
tanuskodik	X	muszály
visszhang	1	külömböző
hagyjátok	1	higyjétek
dícsérnek	2	színeznek

8. Olvasd el a verset, és oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Zöldszínű csendben hallgat az erdő.
Kinyílt az égbolt: fényes esernyő.
Puhafák lombja titkokat őriz,
hallgat a bükk és sugdos a kőris.

Búskomor őszben sárgul az erdő.
Puhafák lombját tépi a szellő.
Őszi színekben hangokat őriz:
pihenne végre juhar és kőris.

Télszínű csendben alszik az erdő.
Szürke világon hószínű kendő.
Puhafák lombja új nyarat őriz:
reszket a mókus, reszket az őz is.

Tavasszal éled újra az erdő,
lombjába bújt egy tollpihe felhő.
Tavaszi fényben fészkeket őriz
Nyárfa, juharfa, bükkfa és kőris.

(Balázs Blanka Margit: Az erdő dala)

- a. Keresd meg a versben az első metaforát, majd másold le a pontsorra! 1p**

égbolt - esernyő

- b. Nevezd meg az alábbi költői eszközt! 1p**

sugdos a kőris: megszemélyesítés

- c. Milyen költői eszköz van a vers utolsó előtti sorában? Húzd alá! 1p**

ismétlés alliteráció metafora hasonlat

- d. Írd le a vers rímképletét! Majd nevezd meg a rímelés fajtáját! 2p**

rímképlet: *a,a,b,b*

rímfajta: *páros rím*

9. Olvasd el a szöveget, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Mozart (1756- 1791)

Wolfgang Amadeus Mozart Salzburg városában született. Az érseki székhely, melynek kanyargós, szűk utcáit olasz ízlésű paloták, barokk stílusú házak díszítették, s amelyet körülöleltek a hegyek, az erdők, a muzsika otthona volt mindig, de kiváltképpen a XVIII. században.

Ebben a környezetben nőtt fel a gyermek Mozart. Hamarosan megismerkedett az érseki rezidencia¹ zenéjével, a polgári otthon házimuzsikálásával és Salzburg népies zeneéletével. Mozart négyéves korában már kitűnően zongorázik, s alighogy megismerkedett a fekete – fehér billentyűk birodalmával, már komponál is. Egykori feljegyzés szerint a hegedű kezelését szinte napok alatt sajátította el, s hamarosan egy zongorakonzert kéziratával lepi meg a családot és apjának barátait.

Az apa rendkívül alapos tervet dolgozott ki a gyermek zenei nevelésére. Az eredmény hamarosan megmutatkozott: a kis Mozart alig hatesztendő, mikor első ízben a nagy nyilvánosság előtt szerepel, s nem sokkal ezután már hangversenykörútra indul.

A zenetörténet egész sor csodálatos szereplést jegyez fel, melyekkel a kis Mozart ámulatba ejtette a hallgatóit.

A kis muzsikus 1769 decemberében indult el itáliai hangversenykörútjára. 13 esztendő... s mögötte már jelentős zeneköltői múlt áll. Az olasz út Mozart életének egyik legmegragadóbb, legszebb élménye. Lelkes ünneplés mindenütt. Az olasz mesterek először hitetlenkedtek, sőt gyanakodva fogadják a Mozartól szóló legendákat. De a kis művész tehetsége, lángelméje felülmúlja a híret.

S bár életében a fény mellett hamarosan ott lesz az árnyék, családi tragédiák, alkotói küzdelmek, meg nem értettség, Mozart művei példázzák, az alkotó embert nem lehet legyőzni. Olyan világot teremt maga köré, mely kifejezésre juttatja az élet tragikumát, drámáját, de ugyanakkor feloldja mindazt a szépségben, a derűben a harmóniában.

Mozart életének hattyúdala² az 1791-ben írt *Varázsfuvola*. Az operában tovább zengenek a mesejátékok, varázsoperák, a népies látványosságok melódiai. A külsőségeken átragyog a mozarti alkotás mélyebb tartalma: legyőzhetetlen bizakodás az emberben. Mozart jelképes beszédében a haladás hősei – kemény próbák, nehéz viszontagságok után – mégis megteremtik a világot, amelyben a jóé, az igazé a jutalom, és az embertelenséget utoléri a megérdemelt büntetés.

a. Magyarítsd a következő szavakat!

4p

komponál: *alkot/ zenét szerez*

melódia: *dallam*

koncert: *hangverseny*

harmónia: *összhang*

¹ rezidencia: palota

² hattyúdala: a művész utolsó nagy műve

- b. Milyen zenei gyökerekkel rendelkezett a gyermek Mozart? 1p**

Az érseki palota zenéje, a családi házimuzsikálás, a salzburgi népies zenei élet adta a zenei hátteret a gyermek Mozart életében

- c. Jelöld aláhúzással a szöveg téves adatait! Fölírással javítsd! 1p**

(A pont csak akkor adható meg ha minden válaszelem helyes!)

Mozart hatéves (négyéves) korában már zongorázott, tizenöt (tizenhárom) évesen itáliai hangversenykörútra indult, hatvanöt (harmincöt) évesen írta a Varázsfuvolát.

- d. Milyen hasonlóságokat fedezel fel a népmesék és a *Varázsfuvola* mondandója között? 1p**

Mindkettő végkicsengése, tanulsága közös: a jó győz, a gonosz elnyeri méltó büntetését.

(Bármilyen tartalmilag hasonló megfogalmazás elfogadható.)

- e. Igazold a szöveg alapján: Mozart életében egyaránt jelen volt a fény és az árnyék! 1p**

Sikerei, elismertsége, tehetsége, lángelméje életének napos oldalát jelzik, de a családi tragédiák, alkotói küzdelmek, a meg nem értettség életének árnyoldalára utaló jelek.

(Bármilyen tartalmilag hasonló megfogalmazás elfogadható.)

- f. Magyarázd meg, miért jó a helyesírása a következő szónak: mozarti! 1p**

Ha az egyelemű személyneveket -i melléknévképzővel látjuk el, akkor a személynév nagy kezdőbetűje helyett kisbetűt kell írunk.

10. Szinkron vagy felirat? Vannak, akik szinkronizált filmeket szeretnek nézni, míg mások szívesebben néznek eredeti hanggal és felirattal filmeket. 10-12 mondatos fogalmazásodban mutass be 2-2 érvet a szinkronizálás mellett és ellen! Térj ki arra is, hogy te melyiket és miért választanád inkább?

Figyelem! A négy mondatnál rövidebb fogalmazás nem értékelhető! Ha a fogalmazásod nem éri el a 10 mondatot, az jelentős pontlevonással jár! 10p

A fogalmazások értékelésének szempontjai egységesen a következők:

Összesen 10 pont adható:		
Tartalom:	3 pont akkor, ha	<ul style="list-style-type: none"> • a mondatok a címnek megfelelő tartalmat fejeznek ki; • lényegre törő, összefüggő mondatok kerültek megfogalmazásra; • a mondatok összefüggnek, nincs logikai hézag; • ha a téma logikai és időrendje egyértelműen követhető.
	2 pont akkor, ha	az előző felsorolásból egy hiányzik.
	1 pont akkor, ha	az első felsorolásból két elem hiányzik.
	0 pont akkor, ha	az első felsorolásból kettőnél több elem hiányzik.
Szerkezet:	3 pont akkor, ha	<ul style="list-style-type: none"> • szabályosan szerkesztett mondatokból áll a szöveg; • a szöveg formailag is tagolt (bekezdések); • megadott terjedelmű a szöveg.
	2 pont akkor, ha	egy elem hiányzik az előbbi felsorolásból.
	1 pont akkor, ha	két elem hiányzik a szövegből.
	0 pont akkor, ha	kettőnél több elem hiányzik.
Helyesírás:	2 pont akkor, ha	nincs benne hiba (egy-két mondatközi írásjel hiányát vagy felesleges jelölését javítjuk, de nem számítjuk a hibapontok közé).
	1 pont akkor, ha	legfeljebb egy-két apróbb hiba (ékezet, egybeírás-különírás) található a szövegben.
	0 pont akkor, ha	(akár egy!) súlyos hiba található a szövegben.
Stílus:	1 pont akkor, ha	a témának megfelelő a szóhasználat, a szöveg megfelel a köznyelvi normáknak, valamint nyelvhelyességi hibát nem tartalmaz.
Külsőalak:	1 pont akkor, ha	az írás rendezett, tetszetős, szabályosak a betűformák és-kapcsolások; olvasható az írás, abban lehúzások, átfirkálások, lefestések nincsenek; egyértelmű az ékezetek jelölése; egyértelmű az egybeírás és különírás; a felvételiző megtartja a kijelölt írásra használható területet (pl. nem ír a margón kívülre).

Ha valamelyik elem kétséges vagy nem megfelelő, nem adható pont.